Образ народу в комедії «Хазяїн»

І. Карпенко-Карий був добре ознайомлений з життям сільських багатіїв, з методами збагачення, завдяки яким спритні селяни своїм майном та прибутками зрівнялись з поміщиками-дворянами. П'єса є злою сатирою на любов до стяжання заради стяжання. Головна діюча особа — Пузир — колишній «мужик», що тепер розбагатів такими методами. Є в п'єсі жертви Пузиревого «хазяйнування». У ній весь час згадується про незадоволення, протести селян і робітників. Окремі сцени розкривають наростання класової боротьби, зростання народного гніву проти панів, показують загострення соціальних конфліктів. Але організованої боротьби робітників проти експлуататорів ми ще не бачимо. Так, у другій дії ми бачимо юрбу робітників. Вони незадоволені тим, як їх годують, і прийшли до хазяїна скаржитись і шукати управи на Ліхтаренка. Вони кажуть: «Ми не собаки — і собак краще годують! Може, хазяїн і не знає». Вони ще не розуміють, що годують їх погано за наказом хазяїна, що він і є основним джерелом їх нещастя.

Вони не розуміють, шо боротися треба насамперед з ним. Коли до робітників виходять хазяйка, жінка Пузиря Марія Іванівна, та їх дочка Соня, робітники

не вимагають, вони принижено просять: «Згляньтесь, пані і панно! Хіба це хліб». Жінка Пузиря робить вигляд, що не знає нічого, а Соня обурюється, каже, що сама буде ходити на кухню і перевіряти їжу. Їй стає соромно за батька, який тримає наймитів у жахливих умовах. Але вона лише говорить, їй бракує рішучості й наполегливості. Проте її обурення виявилось достатньо, щоб пригасити гнів робітників. Вони одразу почали принижено дякувати і пішли собі геть. Їм нічим не допомогли, тільки на словах пообіцяли. А вони ще легковірні, ще не накопичилось достатньо гніву проти гнобителів.

У кінці четвертої дії селяни підняли бунт, навіть розбили голову Ліхтаренкові і похвалялися підпалити двір і тік. Але ж це знову-таки бунт стихійний, не підготовлений і безрезультатний. В п'єсі показано, що народний гнів зростає, хоча про організовану боротьбу мова ще не йде.